

Vilpillisen tutkijan julkaisut vaikuttavat arvioon tärkkelysliuosten turvallisuudesta

Hydroksietyylitärkkelysliuoksia (HES-liuoksia) käytetään hyvin yleisesti neste-elvytyksessä. HES-liuosten turvallisuudesta kriittisesti sairailta potilailla on huolestuttu äskettäin julkaistujen satunnaistettujen tutkimusten takia, vaikka lisääntynyttä kuolemanvaaraa ei ole osoitettu osassa tuoreistakaan meta-analyyseista. Hiljakkoin saksalaisen lääkärin Joachim Boldtin todettiin toimineen tutkijana joko ainakin epäeettisesti tai jopa tehtailleen tutkimustuloksia. Boldtin vuodesta 1999 alkaen julkaistut 88 tutkimusta onkin mitätöity. Koska kyseinen kollega oli julkaissut huomattavan määrän HES-liuoksia koskeneita tutkimuksia, hänen tuloksensa ovat saattaneet vaikuttaa käsityksemme niiden turvallisuudesta.

Systemoidussa katsauksessa ja meta-analyysissa verrattiin HES-liuosten turvallisuutta muihin neste-elvytyksessä käytettyihin infuusioliuoksiin (ns. kristalloidit eli kirikkaat liuokset, albumiini ja gelatiini) (Zarychanski R ym. JAMA 2013;309: 678). Analyysiin otettiin 38 alkuperäistutkimusta, joissa oli tutkittu melkein 11 000 kriittisesti sairasta potilasta. Kun analyysi sisälsi myös Boldtin ennen vuotta 1999 julkaisemat seitsemän mitätöimätöntä tutkimusta (590 potilasta), HES-liuosten käyttöön ei liittynyt lisääntynyttä kuolemanvaaraa. Kun analyysi tehtiin ilman Boldtin tutkimuksia, HES-liuosten käyttö lisäsi merkittävästi kuolemanvaaraa (vaarasuhde 1,09; 95 %:n LV 1,02 – 1,17 ja absoluuttinen vaara 1,51 %;

95 %:n LV 0,02 % – 3,0 %) ja munuaisten vajaatoiminnan vaaraa (1,27; 95 %:n LV 1,09 – 1,47 ja 5,45 %; 95 %:n LV 0,44 % – 10,47 %). Kuolemanvaaran lisääntyminen voitiin liittää myös uusimpiin kuusiprosenttisiin HES-liuoksiin (130/0,4-liuokset).

Tämä nokkela analyysi on uusi naula HES-liuosten arkkuun. Vilpin paljastuttua on tärkeää päivittää hoitosuosituksen ja muiden hoitokäytäntöjen perusta. Vilpillisen tutkijan tutkimukset vinouttivat arviota turvalliseen suuntaan. Alkaa olla entistä selvempää, että kriittisesti sairailta potilailla HES-liuokset aiheuttavat enemmän haittaa kuin hyötyä. *Primum non nocere!* ■ MHy